

Les maletes d'en Blàvia

"Cal que els intents de la regidoria de Cultura per concloure la repatriació documental es converteixin en una ofensiva d'una ciutat que vol preservar la seva memòria"

L'any 2016, l'aleshores alcalde de Lleida Àngel Ros, anunciava el retorn a la ciutat del fons bibliogràfic del lleidatà Antoni Blàvia i Esquirol, mort a Caracas el 1998. Un fons de 460 llibres avui encara dipositat, sense massa criteri, en unes vitrines del segon pis de la Sala Alfred Perenya, a la regidoria de Cultura de la Paeria. Presentat com el primer pas que havia d'obrir la porta a l'arribada de la resta del fons documental de l'exiliat lleidatà, de gran valor històric, transcorreguts cinc anys de la fita, res més lluny de la realitat.

Anem a pams, però. Qui fou Antoni Blàvia, més enllà de la persona que dona nom a un carrer del barri de Pardinyes, es preguntarà el lector? Doncs resumint molt, un militar i maçó afiliat a Estat Català i fidel a la República qui, en el transcurs de les primeres jornades posteriors al cop feixista del 36, organitzarà l'apacament, fusell en mà i adquirint fama de valerós home d'acció, dels dretans sollevats que volien prendre els carrers de Lleida subvertint la legalitat republicana.

Ja en el transcurs de la Guerra Civil, que viu a primera línia de foc, amb els combatents procedents de la Columna Volant Catalana (Estat Català) i la Columna Macià-Companys (ERC) s'encarrega d'estructurar i dirigir la 132 Brigada Mixta, de 1.500 combatents i enquadrada en la 30 Divisió, quan es crea l'Exèrcit Popular de la República. Batut en retirada l'any 1938 i sabedor que és una de les preses més cobejades pels franquistes per haver estat un dels militars republicans més brillants al camp de batalla, s'exilia a França, Anglaterra i, posteriorment, a Amèrica, des d'on mantindrà contactes estrets amb l'FNCR i les comunitats catalanes a l'exili. Allí referà la seva vida sense separar-se mai de la maleta de cuir negre que conté tota la seva documentació personal i de la 132 Brigada Mixta.

A partir d'aquest instant, la vida professional del lleidatà prendrà un nou rumb que el durà a consagrar-se com a prestigiós i reconegut economista a nivell mundial, movent-se en cercles acadèmics, intel·lectuals i professionals molt destacats: impartirà classes a la Universitat Simón Bolívar de Caracas, serà director de l'Oficina d'Estudis i Desenvolupament del Banc Universal de Veneçuela, s'incorporarà més tard a l'Institut Francès del Petrol, serà vicepresident de l'Institut de Cooperación Iberoamericana i serà professor convidat en diverses universitats xineses, d'aquí la publicació d'un dels seus llibres més destacats: *China, un coloso que despierta* (Madrid: Alhambra, 1985).

En el terreny polític, restarà proper al Partit Radical xilè, mantenint una relació propera i d'amistat amb Salvador Allende, qui serà president del govern de la Unitat Popular i, més tard, en concordança amb el seu ideari ideològic social-demòcrata, membre de la direcció internacional del veneçolà Partido de Acción Democrática, arribant a representar-lo en la Internacional Socialista, mantenint sempre el vincle estret amb les comunitats catalanes a l'exterior, especialment, amb les de Sud-Amèrica. Aquesta basta trajectòria bastida en l'exili, no serà posada en valor a casa nostra fins a l'aparició d'un brillant article de Jordi Finestres al setmanari *El Temps*, el març del 1997: Antoni Blàvia, un il·lustre desconegut.

La peça, publicada dins del monogràfic que desllorigava al complet l'estructura, el quadre de comandament i tota mena d'informacions inèdites de la 132 Brigada Mixta a partir de la documentació consultada pel periodista provinent d'una de les maletes que la família Blàvia havia guardat intacta durant quaranta anys a Caracas. Una documentació que aportava llum a episodis desconeguts de la guerra que el lleidatà havia guardat gelosament a l'espera de materialitzar la vella idea que sempre li havia rondat pel cap de dipositar-la en una petita fundació que portés el

seu nom. Segons l'historiador Gabriel Cardona: «l'explotació del fons podria aclarir, juntament amb la personalitat d'en Blàvia, aspectes històricament importants, relatius a les operacions de la guerra civil a Catalunya, al funcionament de les forces armades republicanes i a les tensions polítiques a la rereguarda».

Avui, però, el risc de perdre la pista definitiva d'aquesta valuosa documentació és altíssim degut al pas del temps i a la inestable situació que la família Blàvia travessa a Veneçuela. Cal, doncs, que els tímids i irregulars intents de la regidoria de Cultura per concloure la repatriació documental es converteixin en una ofensiva d'una ciutat que vol preservar la seva memòria republicana i antifeixista més destacada i, Antoni Blàvia, il·lustre i desconegut independentista de Lleida, amb una vida pròpia del guió d'una pel·lícula, ho mereix. En definitiva, que si les maletes no tornen soles de Caracas, algú les hauria d'anar a buscar. I ràpid.